

Retningslinjer for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a) i forordning nr. 1/2003

(2006/C 210/02)

(EØS-relevant tekst)

INDLEDNING

1. Efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 ⁽¹⁾ kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt overtræder traktatens artikel 81 eller 82.
2. Når Kommissionen pålægger sådanne bøder, har den vide skønsmæssige beføjelser ⁽²⁾ inden for de grænser, der er fastsat ved forordning nr. 1/2003. Kommissionen skal først og fremmest tage hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Desuden må bøden ikke overstige de grænser, der er fastsat i artikel 23, stk. 2, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 1/2003.
3. Den 14. januar 1998 offentliggjorde Kommissionen retningslinjer for beregningen af bøder for at sikre gennemsigtighed og objektivitet i forbindelse med sine beslutninger ⁽³⁾. Efter at have anvendt disse retningslinjer i over otte år, har Kommissionen nu opnået tilstrækkelige erfaringer til, at den kan udbygge og præcisere sin bødepolitik.
4. Kommissionens beføjelser til at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt overtræder traktatens artikel 81 eller 82, er et af de midler, den har til at udføre den tilsynsopgave, der påhviler den i henhold til traktaten. Denne opgave indebærer ikke blot, at Kommissionen skal undersøge og sanktionere overtrædelser i konkrete tilfælde, men også, at den har pligt til at føre en generel politik, som skal sikre, at de principper, der er fastsat i traktaten, anvendes på konkurrenceområdet, og at virksomhedernes adfærd påvirkes i denne retning ⁽⁴⁾. I denne forbindelse skal Kommissionen påse, at dens tiltag har de nødvendige afskrækkende virkninger ⁽⁵⁾. Når Kommissionen fastslår, at traktatens artikel 81 eller 82 er overtrådt, kan det derfor være nødvendigt at pålægge dem, der har overtrådt disse regler, en bøde. Der bør fastsættes så høje bøder, at de er tilstrækkelig afskrækkende, ikke blot som sanktioner over for de pågældende virksomheder (specifik afskrækkende virkning), men også som middel til at få andre virksomheder til at afholde sig fra at udøve eller fortsat udøve en adfærd, der er i strid med traktatens artikel 81 og 82 (generel afskrækkende virkning).
5. For at nå disse mål vil Kommissionen fastsætte bøderne på grundlag af værdien af de afsatte varer eller tjenester, som overtrædelsen omfatter. Overtrædelsens varighed bør også spille en vigtig rolle ved fastsættelsen af bødens størrelse. Overtrædelsens varighed har nødvendigvis indflydelse på overtrædelsens potentielle virkninger på markedet. Det er derfor vigtigt, at bøden også afspejler, i hvor lang en årrække virksomheden har deltaget i overtrædelsen.
6. Værdien af den afsætning, overtrædelsen omfatter, kombineret med overtrædelsens varighed anses for i tilstrækkelig grad at afspejle både overtrædelsens og de enkelte deltagende virksomheders økonomiske betydning. Anvendelsen af disse faktorer giver et godt fingerpeg om bødens størrelse og bør ikke opfattes som grundlag for en automatisk og aritmetisk beregningsmetode.
7. Det anses ligeledes for hensigtsmæssigt at lade bøden omfatte et specifikt beløb uafhængigt af overtrædelsens varighed med henblik på at afskrække virksomhederne fra overhovedet at indlade sig på en ulovlig adfærd.
8. I det følgende redegøres der for de principper, som Kommissionen vil anvende ved fastsættelsen af de bøder, den pålægger i henhold til artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003.

METODE TIL FASTSÆTTELSE AF BØDERNE

9. Med forbehold af punkt 37 nedenfor vil Kommissionen anvende følgende tottrinsmetode til fastsættelse af den bøde, der skal pålægges virksomheder eller virksomhedssammenslutninger.
10. Først fastsætter Kommissionen et grundbeløb for hver virksomhed eller virksomhedssammenslutning (jf. afsnit 1) nedenfor).
11. Dernæst kan den regulere dette grundbeløb i op- eller nedadgående retning (jf. afsnit 2) nedenfor).
- 1) **Bødens grundbeløb**
12. Bødens grundbeløb fastsættes på basis af afsætningens værdi efter følgende metode.

⁽¹⁾ Rådets forordning af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1.

⁽²⁾ Jf. f.eks. Domstolens dom af 28. juni 2005 i de forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P til C-208/02 P og C-213/02 P, *Dansk Rørindustri A/S m.fl. mod Kommissionen*, Sml. 2005 I, s. 5425, præmis 172.

⁽³⁾ Retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten (EFT C 9 af 14.1.1998, s. 3).

⁽⁴⁾ Jf. f.eks. ovennævnte dom, *Dansk Rørindustri A/S m.fl. mod Kommissionen*, præmis 170.

⁽⁵⁾ Jf. Domstolens dom af 7. juni 1983 i de forenede sager 100/80 til 103/80, *Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen*, Sml. 1983, s. 1825, præmis 106.

A. Fastlæggelse af afsætningens værdi

13. Med henblik på at fastsætte bødens grundbeløb anvender Kommissionen værdien af virksomhedens afsætning af varer eller tjenester, som er direkte eller indirekte⁽¹⁾ forbundet med overtrædelsen, i det relevante geografiske område inden for EØS. Kommissionen anvender normalt virksomhedens afsætning i det seneste fulde regnskabsår, hvor den har deltaget i overtrædelsen (i det følgende benævnt »afsætningens værdi«).
14. Hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, svarer afsætningens værdi normalt til den samlede værdi af medlemmernes afsætning.
15. For at fastlægge værdien af en virksomheds afsætning anvender Kommissionen denne virksomheds bedste, tilgængelige oplysninger.
16. Hvis de oplysninger, en virksomhed har stillet til rådighed, er ufuldstændige eller upålidelige, kan Kommissionen fastlægge værdien af den pågældende virksomheds afsætning på grundlag af de ufuldstændige oplysninger, den har modtaget, og/eller alle andre oplysninger, som den finder relevante eller velegnede.
17. Afsætningens værdi fastlægges uden moms og andre afgifter, der er direkte forbundet med afsætningen.
18. Hvis en overtrædelse geografisk set strækker sig ud over det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde »EØS« (f.eks. når der er tale om verdensomspændende karteller), afspejler virksomhedens afsætning inden for EØS måske ikke i tilstrækkelig grad de enkelte virksomheders betydning i forbindelse med overtrædelsen. Dette kan f.eks. være tilfældet ved verdensomspændende aftaler om markedsdeling.

Under sådanne omstændigheder kan Kommissionen, for at fastlægge både den samlede relevante afsætning inden for EØS og de enkelte virksomheders relative betydning i forbindelse med overtrædelsen, foretage et skøn over den samlede værdi af de afsatte varer og tjenester, som overtrædelsen omfatter, inden for det relevante geografiske område (større end EØS), fastlægge den del af afsætningen som den enkelte virksomhed, der deltager i overtrædelsen, tegner sig for på dette marked og sammenligne denne del med de samme virksomheders samlede afsætning inden for EØS. Resultatet vil blive anvendt som afsætningens værdi med henblik på fastsættelse af bødens grundbeløb.

B. Fastsættelse af bødens grundbeløb

19. Bødens grundbeløb fastsættes på basis af en bestemt del af afsætningens værdi, som afhænger af overtrædelsens grovhed og multipliceres med det antal år, overtrædelsen har varet.
20. Overtrædelsens grovhed vurderes fra sag til sag for alle typer overtrædelser, idet der tages hensyn til alle relevante forhold i den enkelte sag.

⁽¹⁾ Dette vil f.eks. være tilfældet for horisontale aftaler om prisfastsættelse for et givet product, hvor prisen på dette produkt tjener som basis for prisen på produkter af lavere eller højere kvalitet.

21. Normalt vil den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning, blive fastsat til et niveau, der kan udgøre op til 30 %.
22. For at afgøre, om den del af afsætningens værdi, der skal tages i betragtning i en given sag, skal ligge i den nedre eller øvre del af denne skala, vil Kommissionen tage hensyn til en række faktorer, såsom overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ej.
23. Horisontale aftaler⁽²⁾ om prisfastsættelse, markedsdeling og begrænsning af produktionen, som normalt er hemmelige, betragtes på grund af deres art som de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger, og i henhold til konkurrencepolitikken skal de straffes strengt. Den del af afsætningen, der tages i betragtning i forbindelse med sådanne overtrædelser, befinder sig derfor normalt på den øvre del af skalaen.
24. For at tage fuldt hensyn til, hvor længe de enkelte virksomheder har deltaget i overtrædelsen, multipliceres det beløb, der fastsættes på grundlag af afsætningens værdi (jf. punkt 20-23 ovenfor), med det antal år virksomheden har deltaget i overtrædelsen. Perioder på under seks måneder medregnes som et halvt år, og perioder på over seks måneder, men under et år, medregnes som et helt år.
25. Uafhængigt af, hvor længe en virksomhed har deltaget i overtrædelsen, vil Kommissionen også lade bødens grundbeløb omfatte et beløb på mellem 15 og 25 % af afsætningens værdi, som defineret i afsnit A ovenfor, for at afskrække virksomhederne fra at bare det at indtræde i horisontale aftaler om prisfastsættelse, markedsdeling og begrænsning af produktionen. Kommissionen kan også opkræve et sådant ekstrabeløb i tilfælde af andre overtrædelser. For at fastslå, hvor stor en del af afsætningens værdi der skal tages i betragtning i et givet tilfælde, vil Kommissionen tage udgangspunkt i en række forskellige faktorer, især de i punkt 22 nævnte.
26. Når virksomheder, der deltager i en overtrædelse, har en afsætning, hvis værdi kan sidestilles, men ikke er helt identisk, kan Kommissionen fastsætte det samme grundbeløb for hver af disse virksomheder. Desuden vil Kommissionen ved fastsættelsen af bødens grundbeløb benytte afrundede tal.

2) Regulering af grundbeløbet

27. Ved bødeudmålingen kan Kommissionen tage hensyn til omstændigheder, der medfører en forhøjelse eller en nedsættelse af grundbeløbet, som fastsat i afsnit 1 ovenfor. Dette vil ske på grundlag af en samlet vurdering, hvor alle relevante omstændigheder tages i betragtning.

⁽²⁾ Herved forstås aftaler, samordnet praksis og vedtagelser inden for virksomhedssammenslutninger som omhandlet i traktatens artikel 81.

A. Skærpende omstændigheder

28. Bødens grundbeløb kan forhøjes, når Kommissionen fastslår, at der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks.:

- hvis en virksomhed fortsætter overtrædelsen eller på ny begår den samme eller en tilsvarende overtrædelse, efter at Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, at den pågældende virksomhed har overtrådt artikel 81 eller 82. Grundbeløbet forhøjes i så fald med op til 100 % pr. overtrædelse
- hvis en virksomhed afslår at samarbejde med Kommissionen eller lægger hindringer i vejen for dens undersøgelser
- hvis en virksomhed har spillet en ledende rolle ved overtrædelsen eller været initiativtager dertil; Kommissionen vil også være særligt opmærksom på alle foranstaltninger, der har været truffet med det formål at tvinge andre virksomheder til at deltage i overtrædelsen, og/eller enhver form for repressalier over for andre virksomheder for at få dem til at overholde den praksis, som overtrædelsen indebærer.

B. Formildende omstændigheder

29. Bødens grundbeløb kan nedsættes, hvis Kommissionen fastslår, at der foreligger formildende omstændigheder, f.eks.:

- hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at den bragte overtrædelsen til ophør, så snart da Kommissionen greb ind. Dette gælder ikke for hemmelige aftaler eller hemmelig praksis (især karteller)
- hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at overtrædelsen skyldes uagtsomhed
- hvis den pågældende virksomhed fremlægger bevis for, at dens deltagelse i overtrædelsen er stærkt begrænset, og at den i den periode, hvor den har været deltager i de ulovlige aftaler, i praksis har undladt at anvende dem ved at udøve en konkurrencemæssig adfærd på markedet; selve den omstændighed, at en virksomhed har deltaget i overtrædelsen i en kortere periode end de øvrige virksomheder, betragtes ikke som en formildende omstændighed, fordi dette allerede er taget i betragtning ved fastsættelsen af bødens grundbeløb
- hvis den pågældende virksomhed samarbejder effektivt med Kommissionen uden for anvendelsesområdet for meddelelsen om samarbejde i kartelsager og ud over dens retlige pligt til at samarbejde
- hvis de offentlige myndigheder eller lovgivningen har tilladt eller fremmet en konkurrencebegrænsende adfærd. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Dette foregriber ikke skridt, som kan blive taget mod den pågældende Medlemsstat.

C. Specifik forhøjelse i præventivt øjemed

30. Kommissionen vil være særligt opmærksom på behovet for at sikre, at bøderne virker tilstrækkeligt afskrækkende. Den kan derfor forhøje bøden for virksomheder, der har en særligt stor omsætning udover deres afsætning af de af overtrædelsen omfattede varer og tjenesteydelser.
31. Kommissionen tager ligeledes hensyn til behovet for at forhøje bøden, så den kommer til at overstige den ulovlige gevinst, virksomheden har opnået ved overtrædelsen, når det er muligt at foretage et sådant skøn.

D. Retligt fastsat loft

32. For den enkelte virksomhed og virksomhedssammenslutning, der deltager i overtrædelsen, skal den endelige bøde under ingen omstændigheder overstige 10 % af dens samlede omsætning i det foregående regnskabsår, som det fremgår af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003.
33. Hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, skal bøden ikke overstige 10 % af summen af den samlede omsætning for de medlemmer, der er aktive på det marked, der berøres af sammenslutningens overtrædelse.

E. Meddelelsen om samarbejde i kartelsager

34. Kommissionen vil anvende reglerne for bødefritagelse og bødenedsættelse i overensstemmelse med betingelserne i den til enhver tid gældende meddelelse om samarbejde i kartelsager.

F. Betalingsevne

35. Under særlige omstændigheder kan Kommissionen, efter anmodning, tage hensyn til en virksomheds manglende betalingsevne i en given social og økonomisk kontekst. Kommissionen nedsætter ikke bøden, blot fordi den fastslår, at virksomheden befinder sig i en ugunstig eller tabsgivende økonomisk situation. Der kan kun ydes bødenedsættelse på grundlag af objektive beviser for, at en bøde, der pålægges i overensstemmelse med de foreliggende retningslinjer, ville medføre ubodelig skade for den pågældende virksomheds levedygtighed og gøre dens aktiver fuldstændig værdiløse.

ENDELIGE BEMÆRKNINGER

36. Kommissionen kan i visse tilfælde pålægge en symbolsk bøde. Begrundelsen for en sådan bøde skal fremgå af beslutningens ordlyd.

37. Selv om der i disse retningslinjer redegøres for den generelle metode til fastsættelse af bøder, kan det være berettiget, at Kommissionen fraviger denne metode eller de grænser, der er fastsat i punkt 21, hvis der gør sig særlige forhold gældende i en given sag, eller det er nødvendigt at sikre et afskrækkende niveau i et bestemt tilfælde.
38. De foreliggende retningslinjer gælder for alle sager, hvor der meddeles klagepunkter, efter at retningslinjerne er offentliggjort i EU-tidende, uanset om bøden skal pålægges efter artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 eller artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 ⁽¹⁾.
-

⁽¹⁾ Artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af traktatens artikel 85 og 86 [nu 81 og 82] (EFT 13 af 21.2.1962, s. 204).